

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 44/07-53

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júna 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosti A. R., Ž., Ing. E. Š., Ž., a J. M., Ž., zastúpených advokátkou JUDr. M. P., Ž., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupmi Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96, Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. R., Ing. E. Š. a J. M. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 (v súčasnosti vedené pod sp. zn. 13 C 150/05) p o r u š e n é b o l o .

2. Základné právo A. R., Ing. E. Š. a J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Krajským súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 porušené bolo.

3. Základné právo A. R., Ing. E. Š. a J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00 porušené bolo.

4. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/05 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

5. A. R. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť v sume 14 000 Sk, Krajský súd v Žiline v sume 16 000 Sk a Najvyšší súd Slovenskej republiky v sume 20 000 Sk do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

6. Ing. E. Š. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 65 000 Sk (slovom šesťdesiatpäť tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť v sume 21 000 Sk, Krajský súd v Žiline v sume 20 000 Sk a Najvyšší súd Slovenskej republiky v sume 24 000 Sk do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

7. J. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 65 000 Sk (slovom šesťdesiatpäť tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť v sume 21 000 Sk, Krajský súd v Žiline v sume 20 000 Sk a Najvyšší súd Slovenskej republiky v sume 24 000 Sk do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

8. Okresný súd Žilina je povinný A. R., Ing. E. Š. a J. M. uhradiť trovy konania do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet ich právnej zástupkyne

advokátky JUDr. M. P., Ž., spolu v sume 10 332 Sk (slovom desaťtisícristotridsaťdva slovenských korún) každému po 3 444 Sk.

9. Vo zvyšnej časti sťažnosti Ing. E. Š. a J. M. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 44/07-13 z 20. marca 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť A. R. (ďalej len „sťažovateľka v I. rade“), uznesením č. k. III. ÚS 59/07-13 z 27. marca 2007 sťažnosť Ing. E. Š. (ďalej len „sťažovateľka v II. rade“) a uznesením č. k. III. ÚS 124/07-11 z 15. mája 2007 sťažnosť J. M. (ďalej len „sťažovateľ“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 (v súčasnosti vedenom pod sp. zn. 13 C 150/05), Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00. Uznesením č. k. III. ÚS 59/07-30 z 15. mája 2007 spojil ústavný súd veci vedené pod uvedenými spisovými značkami na spoločné konanie, ktoré je vedené pod sp. zn. III. ÚS 44/07.

Podpredseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k priebehu konania podaniami sp. zn. 1 SprS/137/2007 a sp. zn. 1 SprS/144/2007 z 19. apríla 2007 (k sťažnosti sťažovateľa sa v stanovenej lehote nevyjadril), v ktorých okrem iného uvádza:

„K veci samotnej: V tomto prípade sa jedná o pomerne zložitú vec, čo súvisí

s veľkým počtom účastníkov a ide o skutkovo a právne náročný spor, ktorý okrem toho súvisí s inými konaniami. Treba tiež poukázať na skutočnosť, že prietahy v súdnom konaní spôsobili aj navrhovatelia svojimi nekvalitnými podaniami. V dôsledku týchto nie je možné určiť termín pojednávania a vo veci rozhodnúť. Tunajší súd z 11-tich rokov trvania súdneho konania disponoval súdnym spisom približne 5 rokov, pričom podľa vykonaných úkonov je zrejmé, že na Okresnom súde Žilina sa vo veci konalo a prípadné nekonanie bolo spôsobené účastníkmi konania. V podrobnostiach odkazujem na vyjadrenie konajúceho sudcu, s ktorým sa Okresný súd Žilina stotožňuje.“

Zo stanoviska zákonného sudcu vyplýva:

„Sťažnosť smeruje proti OS Žilina, KS Žilina a NS SR Bratislava. Okresný súd mal konanie a spis v dispozícii v obdobiach: 1. Od 17. 1. 1996 do 22. 8. 1997, 2. Od 23. 9. 1998 do 20. 9. 2000 a 3. Od 30. 5. 2005 do súčasnosti. Ostatné obdobia spadajú mimo kompetencie tohto súdu.

1. Od 17. 1. 1996 (podanie návrhu) do 22. 8. 1997 č. l. 98 (spisu) - ide o obdobie od podania návrhu do odoslania spisu na Krajský súd kvôli odvolaniu. Konanie súdu v tomto období bolo sústredené a koncentrované. Vzhľadom na veľký počet účastníkov, skutkovo a právne náročný spor a na súvis s inými konaniami - Nc(a) 54 ú 1995, vyvlastňovacie konanie a dedičské konania, nemožno súdu nič vyčítať a napokon sťažovateľ to ani nerobí.

2. Od 23. 9. 1998 (podacie razítko na opise rozhodnutia na č. l. 101 spisu) do 20. 9. 2000 (č. l. 149 spisu) - ide o obdobie medzi návratom spisu z KS Žilina a jeho odoslaním na NS SR kvôli dovolaniu. Problém súvisí so súčinnosťou účastníkov, vid' bod II. vyjadrenia.

3. Od 30. 5. 2005 (č. l. 160 spisu) do súčasnosti - ide o obdobie od návratu spisu z dovolacieho konania (z NS SR a KS Žilina) do súčasnosti. Je poznamenané najmä nesústredenými, chaotickými a nekvalitnými podaniami navrhovateľov. Doposiaľ nie je možné kvôli tomu určiť termín pojednávania a vec rozhodnúť. Nie je preto opodstatnené z tejto doby niečo akceptovať z hľadiska sťažnosti.

Čiže konanie trvá 11 rokov, z toho má tunajší súd vec vo svojej moci len 5 rokov, pričom vo veci konal sústredene alebo nekonal kvôli účastníkom konania.

II. Zavinenie navrhovateľov na prípadných prietáhoch.

Ak ÚS Košice dospeje k tomu, že doba prejednávania na našom súde bola neprimeraná, je potrebné prihliadnuť na zavinenie účastníkov na strane navrhovateľov, resp. ich právnych zástupcov:

1. Od 17. 1. 1996 (podanie návrhu) do 22. 8. 1997 č. l. 98 (spisu):

- Návrh bol podaný 17. 1. 1996. Nebol dostatočne skutkovo odôvodnený a právne takmer vôbec. Z toho dôvodu potom prebiehali náročné pojednávania, ktorých podstatou bolo protokolovať prednesy účastníkov (najmä navrhovateľov), ktoré už mali byť v návrhu. Návrh sa obmedzuje na výpočet účastníkov a ich podradenie pod pôvodných predchodcov. Ani listinnými dôkazmi na č. l. 6 - 24 a ani citáciami však nebol úplne preukázaný okruh účastníkov. Neskôr sa ukázalo, že pôvodná navrhovateľka bola zbavená spôsobilosti na právne úkony, otázkou zostáva, či jej podpis na č. l. 24 nie je falšovaný. Už z č. l. 39 je zrejmé, že za ňu konala a zásielky preberala neskoršia účastníčka - jej dcéra S. H. Navrhovatelka túto skutočnosť v návrhu neuviedli. Súd musel túto skutočnosť na č. l. 39 zisťovať sám na základe vlastných zistení - pripojením spisu P (resp. Nc).

- Navrhovateľ P. Ď. zomrel (...), zástupkyňa navrhovateľa ani na pojednávaní 6. 9. 1996 č. l. 42 spisu otázku nezrejmla, napriek tomu, že neskôr sa ukázalo, že iní odporcovia L. Ď. a M. Ď. sú jej nástupcovia a na základe toho aj uplatňovala vyššiu sumu z dôvodu smrti P. Ď. pre týchto klientov. Povinnosť súdu konať po smrti účastníka nezbavuje povinnosť advokáta vyvíjať súčinnosť. Súd základné údaje sám zistil na č. l. 49.

- Navrhovateľ I. M. zomrel (...), platí to isté. Zástupkyňa navrhovateľov dodnes predkladá podania aj v mene tohto bývalého účastníka (napr. č. l. 262), napriek tomu, že je mŕtvy a od jeho nástupcov nemá plnú moc.

- Zástupkyňa navrhovateľov ešte doslova celé roky neskôr doručuje súdu podania s pôvodnými účastníkmi konania, čo veľmi sťažuje prehľadnosť a efektivitu práce (napr. č. l. 75 a potom aj neskôr v 3. období).

- Pojednávanie 27. 9. 1996 a 29. 10. 1996 je pokračovaním naznačeného, navrhovatelka len reagujú na kroky odporcu, po jeho námietke ohľadne odporcu V. Ž. berú voči nemu návrh späť. Súd konanie na č. l. 65a zastavuje a návrh vo veci samej zamieta.

- Vzápätí tí istí navrhovatelka, ktorí navrhli konanie voči V. zastaviť, na č. l. 70 sa voči odvolaniu odvolávajú.

2. Od 23. 9. 1998 (podacie razítka na opise rozhodnutia na č. l. 101 spisu) do 20. 9. 2000 (č. l. 149 spisu):

- Dovolanie na č. l. 113 (aj sťažovateľ) nespojili navrhovatelia aj so zaplatením súdneho poplatku kvôli efektívite. Následne na č. l. 118 žiadajú navrhovatelia o oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Napriek právnemu zastúpeniu žiadosť nie je úplná a dokladovaná, každý advokát vie, čo obvykle v tom čase súdy vyžadovali a čo vyplýva zo zákona. Súd na č. l. 137 vyrubil súdny poplatok za dovolanie. Na č. l. 138 - 140 navrhovatelia (aj sťažovateľ) doplnili a dokladovali žiadosť o oslobodenie od poplatkov a súd oslobodenie následne na č. l. 143 a 144 aj priznal. Postup závisel najmä od kvality úkonov aj sťažovateľa.

- Na podnety navrhovateľov bol spis zapožičiavaný orgánom prokuratúry - v čase od 28. 6. 1999 do 6. 12. 1999 (č. l. 135 a 136 spisu). Spis bol mimo kompetencie súdu na podnet navrhovateľov a v ich záujme - dovolacie konanie.

3. Od 30. 5. 2005 (č. l. 160 spisu) do súčasnosti:

- Od č. l. 164 spisu (od návratu spisu po dovolacom konaní) prakticky všetky úkony sú spojené s tým, aby bol zistený okruh účastníkov a špecifikácia návrhu. Okruh účastníkov súd napokon ustálil, je to však komplikované vzhľadom na to, že účastníci bývali na celom území SR a mnohí aj v ČR. Bez súčinnosti navrhovateľov a ich právnych zástupcov to je obtiažne. Súd to však prácne zisťoval a vykonával potrebné úkony.

- Prvý úkon zástupkyne sťažovateľa v konaní je až na č. l. spisu 262 dňa 27. 12. 2006 a aj to na výzvu súdu. Podanie však je nekvalitné, právne nevýznamné a súdu nijako nepomohlo. V podaní sú uvedení účastníci, ktorí sú už dávno mŕtvi, ich dedičov zástupkyňa nezastupuje. Vyplýva z toho, že o veci nie je informovaná, nie je v kontakte s účastníkmi konania.

- Napokon aj skutočnosť, že sťažovateľa v konaní pred ÚS zastupuje iná advokátka, niečo nasvedčuje.

- Nie je podstatné, že zhodou okolností sťažovateľ v konaní pred ÚS má v rámci konania pred OS Žilina splnené formálne náležitosti na prejednanie veci (spôsobilosť na konanie, uplatnený žalobný petit, aké také odôvodnenie). Ak sa rozhodol uplatniť nárok v spojenom konaní s ostatnými navrhovateľmi, súd môže vec prejednať až vtedy, keď sú splnené procesné podmienky na strane všetkých navrhovateľov. Spoločná

zodpovednosť sťažovateľa je daná prinajmenšom v tom okruhu účastníkov, ktorých spája spoločná advokátka. Zodpovednosť je však daná aj v negatívnych dôsledkoch, na ktorých sa musí podieľať aj on sám a nie jednostranne poukazovať na zodpovednosť iba súdu.

III. Konanie pred Ústavným súdom

- Zástupkyňa sťažovateľa podáva sťažnosti predsedovi súdu nie súčasne, ale v krátkom období postupne a jednotlivo v mene jednotlivých navrhovateľov. Podala najmenej 5 jednotlivých sťažností predsedovi súdu (pripojené vo fotokópiách v základnom spise).

- Tomu zodpovedá zrejme aj podávanie ústavných sťažností - zatiaľ v konaní III. ÚS 62/06-41 a v tomto II. ÚS 420/06-17, možno aj v ďalších, o ktorých všeobecný súd ešte nevie.

- Každá sťažnosť (všeobecná aj ústavná) znamená zapojenie do činnosti predsedu súdu (vyjadrenie k sťažnosti), jeho sekretárky (korešpondencia), dozornej úradníčky (zabezpečenie podkladov a spisu), asistentky sudcu (administratívne práce pre sudcu), tajomníčky senátu (prehľad úkonov pre ÚS SR) a sudcu (podklad k vyjadreniu). Vždy je s tým spojené pripojenie spisu prinajmenšom na ÚS SR a podľa potreby aj predsedovi súdu. Nie je zakázané podávať sťažnosti predsedovi súdu a Ústavnému súdu SR jednotlivo, ak je len navrhovateľov cca 20. Je však isté, že to neplní účel, ktorý sťažnosť formálne sleduje. Konanie to totiž spomaľuje. Okrem vyšších trov pre advokáta súd iný zmysel v takomto postupe nevidí.

- Všeobecný súd ako účastník konania pred ÚS SR akceptuje, že navrhovatelia takýto postup zvolili, lebo nie je zakázaný. Neakceptuje však, aby výlučná zodpovednosť za dĺžku konania však stála na všeobecnom súde a neakceptuje, aby súd bol povinný znášať trovy konania pri takomto postupe.

IV. Záver

- Ak aj súd zistí, že v jednotlivých maximálne týždňoch či mesiacoch 3. uvedených období mohol konať efektívnejšie a skonštatuje porušenie práv (napr. že mohol navrhovateľov pokutovať za nesúčinnosť), tak navrhujem, aby ÚS SR nezaviazal všeobecný súd k zaplateniu náhrady nemajetkovej ujmy.

- V každom prípade navrhujem, aby všeobecný súd neznášal trovy konania za to, že navrhovatelia sa svojich práv domáhajú vedome neefektívne kvôli trovám advokátky,

čím prejednaníu veci nepomáhajú. Vyššie som uvádzal, že ani ako účastníci sa nechovajú tak, aby súd mohol vec efektívne prejednať.

- Z pripojených podkladov (referát v spise, tabuľka účastníkov a pod.) je zrejmé, čo všetko musel súd práčne urobiť aj s ohľadom na dĺžku sporu (zavinenú najmä a aj účastníkmi) aj s ohľadom na stupeň kontradiktórnosti, ktorý v čase podania návrhu bol upravený v občianskom súdnom poriadku. Pri novom návrhu by to súd tvrdo ale korektne riešil cez § 43 občianskeho súdneho poriadku (výzva pod hrozbou odmietnutia podania).“

Predseda krajského súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k priebehu konania podaním sp. zn. Spr 220, 221/2007 z 10. apríla 2007, v ktorom okrem iného uvádza:

„Vo veciach sťažností podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sme boli požiadaní o vyjadrenie sa k sťažnostiam A. R. pod Vašou sp. zn. III. ÚS 44/07-18 zo dňa 3. apríla 2007, ako i sťažovateľky Ing. E. Š. pod Vašou sp. zn. III. ÚS 59/07-19 zo dňa 2. apríla 2007, ktoré obe sa týkajú postupu súdov v konaní vedenom pod sp. zn. Okresného súdu Žilina sp. zn. 12 C/44/1996 a Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co/1267/1997 (a Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo/96/2000).

V súvislosti s námietkami vyššie označených sťažovateľiek pre porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nám už i bolo zaslané Vaše uznesenie sp. zn. II. ÚS 420/06-12 zo dňa 21. decembra 2006, ktorým bola v tom istom konaní, pred tými istými súdmi prijatá i sťažnosť S. M., ku ktorému sme sa písomne vyjadrili dňa 16. 3. 2007 pod našou zn. Spr 71/2007. V našom vyjadrení sme zároveň v prílohe zaslali zberný spis tunajšieho súdu sp. zn. 7 Co/1267/1997, nami vyžiadané vyjadrenie predsedu Okresného súdu Žilina na sťažnosť - jej vybavenie.

Keďže sa námietky týkajú postupu v tom istom konaní (vec sa nachádza v štádiu vybavovania na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 12 C/44/1996), poukazujeme na vyjadrenie a doklady Vám už nami zaslané...“

K sťažnosti sťažovateľa sa krajský súd vyjadril podaním sp. zn. Spr 221/2007 z 1. júna 2007, pričom v tomto podaní poukazuje už iba na svoje predchádzajúce vyjadrenia k sťažnostiam sťažovateliek v I. a II. rade.

Predseda najvyššieho súdu sa k sťažnostiam sťažovateliek v I. a II. rade vyjadril podaniami z 24. apríla a z 3. mája 2007 a k sťažnosti sťažovateľa sa nevyjadril.

Z týchto podaní vyplýva, že najvyššiemu súdu bola vec z krajského súdu doručená 20. septembra 2000.

Najvyšší súd tiež uviedol, že:

„V predmetnej veci odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku (s komplikovaným vymedzením dovolacej otázky) dovolanie. Vzhľadom na právnu náročnosť bola vec niekoľkokrát členmi senátu podrobne študovaná a niekoľkokrát senátom prejednávaná. K skončeniu veci nakoniec došlo dňa 26. novembra 2003, kedy bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorým bol rozsudok Krajského súdu v Žiline zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

O právnej náročnosti predmetnej veci (a náročnosti právnej otázky dovtedy súdmi neriešenej) svedčí aj skutočnosť, že rozsudok najvyššieho súdu bol na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 14. apríla 2005 prijatý na zovšeobecnenie a uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Komplikovanosť danej právnej otázky a jej riešenie preto nie je možné merať časom. (...)

Kedže nemožno súhlasiť so závermi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky tejto sťažnosti nevyhovel.“

Právna zástupkyňa sťažovateľov sa na základe výzvy ústavného súdu z 23. mája 2007 vyjadrila k stanoviskám všeobecných súdov podaním z 28. mája 2007, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 4. júna 2007.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a predovšetkým z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil následovný priebeh a stav konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 12 C 44/96 (v súčasnosti vedenej pod sp. zn. 13 C 150/05).

Sťažovatelia (ako navrhovatelia v 7. 9. a 13. rade) podali okresnému súdu 17. januára 1996 návrh na začatie konania, ktorým sa domáhali, aby odporcom v 1. až vo 4. rade bola uložená povinnosť zaplatiť finančnú čiastku, ktorá predstavovala podiel ich právnych predchodcov na odpredaných, resp. vyvlastnených nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom dedičského konania po ich právnych predchodcoch, a súčasne podali aj návrh na vydanie predbežného opatrenia. Dňa 5. februára 1996 bol okresnému súdu doručený druhý návrh na vydanie predbežného opatrenia týkajúci sa zákazu výplaty kúpnej ceny, ktorá bola zložená v úschove všeobecného súdu, o ktorom okresný súd rozhodol 18. apríla 1996.

Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 6. septembra 1996. Po vypočutí prítomných účastníkov bolo pojednávanie odročené na 27. september 1996, na ktorom právna zástupkyňa navrhovateľov predložila zmenu petitu návrhu a okresný súd pripustil zmenu žalobného návrhu. Pojednávanie bolo odročené na 29. október 1996. Na tomto pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd návrh zamietol.

Dňa 20. a 21. januára 1997 boli okresnému súdu doručené odvolania navrhovateľov proti rozsudku okresného súdu. Okresný súd ich 26. februára 1997 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Sťažovateľka v II. rade podaním doručeným okresnému súdu 6. marca 1997 žiadala, aby vec bola postúpená odvolaciemu súdu, a to podľa § 10 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch

a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Dňa 19. marca 1997 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov k odvolaniu navrhovateľov.

Dňa 22. augusta 1997 bol spis predložený krajskému súdu, ktorý rozhodnutím sp. zn. 7 Co 1267/97 z 29. októbra 1997 potvrdil rozsudok okresného súdu.

Spis s rozsudkom krajského súdu bol okresnému súdu vrátený až 23. septembra 1998, 23. októbra 1998 bolo okresnému súdu doručené dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu a 27. októbra 1998 jeho žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku z návrhu na odvolanie.

Dňa 7. januára 1999 vyzval okresný súd odporcov, aby sa vyjadrili k dovolaniu. Dňa 20. januára 1999 bola okresnému súdu doručená žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov od sťažovateľky v II. rade. Dňa 4. februára 1999 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov v 1. až vo 4. rade k dovolaniu.

Spis bol 28. júna 1999 zaslaný Krajskej prokuratúre v Žiline, ktorá si ho vyžiadala z dôvodu podnetu na podanie mimoriadneho dovolania podaného jedným z navrhovateľov. Spis bol vrátený z Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky 6. decembra 1999.

Dňa 5. júna 2000 uložil okresný súd sťažovateľovi zaplatiť súdny poplatok za dovolanie. Uznesením zo 17. júla 2000 okresný súd oslobodil navrhovateľov od súdneho poplatku z dovolania na základe ich žiadosti doručenej 14. júna 2000. Prípisom z 11. septembra 2000 okresný súd predložil spis na rozhodnutie o dovolaní najvyššiemu súdu.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 96/00 z 26. novembra 2003 zrušil rozsudok krajského súdu z 29. októbra 1997 sp. zn. 7 Co 1267/97 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol krajskému súdu doručený 6. februára 2004.

Krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co 55/04 z 21. marca 2005 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 z 29. októbra 1996 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresnému súdu bol spis vrátený 30. mája 2005, kde bol zapísaný pod sp. zn. 13 C 150/05.

Okresný súd žiadosťami z 19. júla 2005 zisťoval (po úmrtí niektorých navrhovateľov) adresu trvalého a prechodného pobytu sťažovateľky v I. rade. Následne okresný súd 25. augusta 2005 vyzval právnych nástupcov po navrhovateľke v 6. rade, aby oznámili, či vstupujú do konania namiesto nej. Výzvami z 20. februára 2006 a 8. marca 2006 žiadal okresný súd právnych nástupcov po navrhovateľovi vo 4. rade, aby oznámili, či vstupujú do konania. Uznesením z 21. apríla 2006 okresný súd vyzval navrhovateľov, ktorí 23. marca 2006 podali námietku zaujatosti konajúcej sudkyne, aby zaplatili súdny poplatok za podanú námietku. Zákonná sudkyňa 26. júla 2006 predložila spis so svojim vyjadrením krajskému súdu, odkiaľ bol spis vrátený 21. augusta 2006 s tým, že sudkyňa mala spis najprv predložiť predsedovi okresného súdu v zmysle § 15 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Opatrením predsedu okresného súdu zo 4. septembra 2006 bol spis pridelený inému zákonnému sudcovi. Dňa 16. októbra 2006 právni nástupcovia po navrhovateľke v 5. rade žiadali, aby súd konal s nimi ako s účastníkmi konania. Okresný súd 4. decembra 2006 vyzval právne zástupkyne navrhovateľov, aby upresnili účastníkov konania a žalobný návrh. Právne zástupkyne doručili upravené návrhy 27. decembra 2006.

Uznesením z 19. februára 2007 okresný súd zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia doručený 17. januára 1996 a pripravil spis na predloženie krajskému súdu s odvolaním proti uzneseniu o zastavení konania proti odporcovi v 5. rade z 29. októbra 1996.

Spis okresného súdu bol doručený ústavnému súdu 28. februára 2007.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo na to, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého prípadu, najmä podľa týchto troch kritérií: zložitosť veci (1), správanie účastníkov (2) a postup súdu (3) (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98, I. ÚS 3/00). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť vecí“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu náročnosť predmetnej veci, pričom na základe týchto hľadísk uvedené konanie považoval za sťažené. Bral do úvahy skutočnosť, že právna otázka, ktorá bola v danom prípade riešená (týkajúca sa rozdelenia náhrady za pôdu, ktorá podľa právnej úpravy platnej v čase prejednávania dedičstva pripadla do výlučného vlastníctva jednému z dedičov, by mala byť v prípade jej scudzenia rozdelená medzi ustupujúcich dedičov podľa výšky ich dedičských podielov), nebola dovtedy predmetom súdneho rozhodovania súdov, tak ako to už bolo hodnotené v náleze sp. zn. III. ÚS 62/06.

2. Správanie účastníkov je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

Z hľadiska hodnotenia uvedeného kritéria je potrebné k sťažovateľom uviesť, že hoci sťažovateľka v I. rade a sťažovateľ sa nezúčastnili dvoch, resp. troch pojednávaní v roku 1996 (od septembra do októbra 1996), táto okolnosť nemala podstatný vplyv na doterajšiu dĺžku konania, pretože okresný súd pojednával v ich neprítomnosti. Na ťarchu sťažovateľky v I. rade však možno čiastočne pripísať to, že okresný súd musel

od 19. júla 2005 zisťovať jej pobyt, pretože sa na adrese posledného trvalého bydliska Žilinská Lehota 55 nezdržiavala a súdne zásielky nepreberala, čím sťažovala jeho postup v konaní. Ďalšie okolnosti týkajúce sa námietok okresného súdu k správaniu sťažovateľov, tak ako uviedol vo svojom vyjadrení k sťažnosti, nemohli mať podstatný vplyv na doterajší priebeh konania, pretože odstraňovaním nedostatkov jednotlivých podaní účastníkov konania (ich právnych zástupkýň) sa okresný súd začal zaoberať až po dovolacom konaní v júli 2005, keď zisťoval okruh účastníkov (dedičov) po úmrtí iných navrhovateľov a 4. decembra 2006 ich vyzval, aby upresnili žalobný návrh.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, bol postup jednotlivých súdov vec prerokujúcich a rozhodujúcich, t. j. okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu.

Pri skúmaní toho, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu označeného základného práva, ústavný súd zistil, že preskúmaná vec bola prvýkrát prerokovaná a rozhodnutá okresným súdom v dobe od podania návrhu, t. j. od 17. januára 1996, do rozhodnutia vo veci samej, t. j. do 29. októbra 1996. V danom období okresný súd konal priebežne, vydal aj predbežné opatrenie a jeho konanie nemožno označiť ako konanie vyznačujúce sa zbytočnými prietahmi.

Ústavný súd však zistil, že okresný súd konal so zbytočnými prietahmi v období od 23. októbra 1998 do 20. septembra 2000, a to v súvislosti s postúpením uvedeného spisu najvyššiemu súdu po podaní dovolania a predovšetkým s uložením poplatkovej povinnosti navrhovateľom za dovolanie. V danom období ústavný súd zistil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v dĺžke 16 mesiacov, a to v čase od 4. februára 1999, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov k dovolaniu, do rozhodnutia okresného súdu o uložení poplatku za dovolanie, t. j. do 5. júna 2000.

Druhýkrát bola preskúmaná vec vrátená okresnému súdu 30. mája 2005. Doteraz v uvedenej veci nie je právoplatne rozhodnuté, avšak okresný súd od júna 2005 do marca

2006, keď bola vznesená námietka zaujatosti proti konajúcej sudkyni zo strany navrhovateľov, zisťoval nové adresy niektorých navrhovateľov, a to predovšetkým adresy právnych nástupcov po nebohých navrhovateľoch, a taktiež zisťoval, či právni nástupcovia vstupujú do konania, pretože od podania návrhu v roku 1996 nastali zmeny na strane navrhovateľov. V danom období ústavný súd zistil nečinnosť okresného súdu v trvaní 5 mesiacov, t. j. od 5. septembra 2005 do 20. februára 2006.

Konanie na krajskom súde sa taktiež uskutočnilo dvakrát. Prvýkrát krajský súd rozhodol o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku okresného súdu rozsudkom č. k. 7 Co 1267/97-101 z 29. októbra 1997 v lehote dvoch mesiacov od postúpenia spisu z okresného súdu. Uvedený rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť až 12. septembra 1998. Napriek rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej vyhotovenie rozsudku a jeho doručenie účastníkom konania trvalo takmer jeden rok.

Po zrušení rozsudku krajského súdu z 29. októbra 1997 najvyšším súdom bola predmetná vec vrátená na rozhodnutie krajskému súdu 6. februára 2004 a krajský súd rozhodol rozsudkom 21. marca 2005. V poradí druhé prerokovanie a rozhodnutie uvedenej veci sa vyznačuje prieťahmi v konaní, pretože krajský súd rozhodol až po uplynutí viac ako jedného roka napriek tomu, že rozhodnutie v danom štádiu konania nebolo zložité, pretože mal v ňom postupovať podľa vysloveného právneho názoru najvyššieho súdu.

Pri preskúvaní priebehu konania na najvyššom súde ústavný súd z vyžiadaného spisu sp. zn. 5 Cdo 96/00 zistil, že aj uvedené konanie bolo poznačené zbytočnými prieťahmi, pretože predmetná vec bola najvyššiemu súdu predložená na rozhodnutie 20. septembra 2000 a najvyšší súd rozhodol o zrušení rozsudku krajského súdu až po uplynutí viac ako troch rokov, a to rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 96/00 z 26. novembra 2003. Aj napriek tomu, že ústavný súd zohľadnil pri preskúvaní dĺžky konania vedeného najvyšším súdom skutočnosť, že predmetom riešenia bola zložitá právna otázka, bolo nevyhnutné aj v danom prípade rozhodnúť o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny), pretože lehota 41 mesiacov (predloženie spisu najvyššiemu súdu – jeho vrátenie

krajskému súdu) je ústavne neakceptovateľná doba na riešenie akejkoľvek zložitej právnej otázky.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd opätovne v tej istej veci (ale iných účastníkov) rozhodol o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, pretože vec nebola právoplatne skončená ani v čase rozhodovania ústavného súdu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'účinenie.

Sťažovatelia požadovali, aby okresnému súdu bola uložená povinnosť zaplatiť im primerané finančné zadost'účinenie, a to sťažovateľke v I. rade v sume 50 000 Sk, sťažovateľke v II. rade v sume 120 000 Sk a sťažovateľovi v sume 120 000 Sk. Vo svojej žiadosti o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia uviedli, že predmetom sporu je značne vysoká suma a ich sociálna situácia je zlá, preto žiadajú o priznanie primeraného

finančného zadosťučinenia podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia ich práv.

Ústavný súd priznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie a pri určovaní jeho výšky vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na to, že doterajšia doba preskúmaného konania bola poznačená zbytočnými priet'ahmi na strane okresného súdu, krajského súdu i najvyššieho súdu, ústavný súd rozhodol aj o primeranom finančnom zadosťučinení podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde a neakceptoval v tejto súvislosti názor okresného súdu, aby sťažovateľom nebolo priznané. Ústavný súd zohľadnil všetky okolnosti prípadu, predovšetkým obdobia poznačené zbytočnými priet'ahmi na jednotlivých súdoch, doterajšiu dĺžku konania a povahu veci a dospel k záveru, že v danom prípade bude v súlade s predchádzajúcim nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 62/06 z 11. júla 2006 priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľom tak, ako zaviazal k jeho zaplateniu okresný súd, krajský súd a najvyšší súd vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, primerané konkrétnym okolnostiam prípadu. Vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľke v II. rade a sťažovateľovi o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevyhovel.

Pri rozhodovaní o výške finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal aj na to, ako sa ten-ktorý súd podieľal na zbytočných priet'ahoch v konaní, a dával dôraz aj na stupeň, na ktorom súd rozhodoval. Čím je súd vyššieho stupňa, tým je pre neho záväznejšie, keď sa dopustí zbytočných priet'ahov v konaní.

Právna zástupkyňa sťažovateľov JUDr. M. P. žiadala v sťažnosti ústavný súd o priznanie trov právneho zastúpenia, ktoré vyčíslila v každej sťažnosti v sume 6 825 Sk na jedného sťažovateľa.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal každému zo sťažovateľov za dva úkony právnej služby, každý v sume 2 730 Sk (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a 2 x 164 Sk režijný paušál, teda odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za šesť úkonov právnych služieb) s režijným paušálom predstavuje spolu sumu 17 364 Sk. Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa zastupovala v konaní pred ústavným súdom vo viacerých samostatných sťažnostiach takmer všetkých navrhovateľov ako sťažovateľov (napr. III. ÚS 62/06, III. ÚS 44/07, III. ÚS 59/06 a iné), čo v podstatnej miere znížilo nároky tak na prípravu zastupovania, spísanie sťažnosti, ako aj podanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu, ústavný súd znížil takto vypočítanú odmenu za poskytovanie právnych služieb o jednu polovicu, t. j. na 8 682 Sk (obdobne napr. IV. ÚS 241/05). Keďže advokátka je navyše platiteľkou dane z pridanej hodnoty, priznal jej k tejto sume podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky 19 % DPH, čo činí 1 650 Sk. Spolu teda priznal sťažovateľom trovy konania v sume 10 332 Sk (každému po 3 444 Sk).

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2007